TEISINGUMO TEISMO (aštuntoji kolegija) SPRENDIMAS

2016 m. liepos 7 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Transportas — Direktyva 2003/59/EB — Pareiga įgyti pradinę kvalifikaciją — 4 straipsnis — Įgytos teisės — Galiojančių vairuotojo pažymėjimų, išduotų iki 4 straipsnyje nurodytų datų, turėtojai — Atleidimas nuo pareigos įgyti pradinę kvalifikaciją — Nacionalinės teisės aktai, kuriais nustatoma papildoma pareiga pirma baigti 35 valandų trukmės kvalifikacijos kėlimo kursą, norint pasinaudoti minėtu atleidimu“

Byloje C-447/15

dėl *Krajský soud v Ostravě* (Ostravos apygardos teismas, Čekijos Respublika) 2015 m. liepos 16 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2015 m. rugpjūčio 18 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Ivo Muladi

prieš

Krajský úřad Moravskoslezského kraje

TEISINGUMO TEISMAS (aštuntoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas D. Šváby (pranešėjas), teisėjai M. Safjan ir M. Vilaras,

generalinis advokatas Y. Bot,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek ir J. Vláčil,

— Europos Komisijos, atstovaujamos J. Hottiaux ir Z. Malůšková,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: čekų.

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2003 m. liepos 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/59/EB dėl tam tikrų kelių transporto priemonių kroviniams ir keleiviams vežti vairuotojų pradinės kvalifikacijos ir periodinio mokymo, iš dalies keičiančios Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 3820/85 ir Tarybos direktyvą 91/439/EEB bei panaikinančios Tarybos direktyvą 76/914/EEB (OL L 226, 2003, p. 4; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 7 t., p. 441), 4 straipsnio išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Ivo Muladi ir *Krajský úřad Moravskoslezského kraje* (Moravijos-Silezijos krašto apygardos tarnyba, Čekijos Respublika, toliau – apygardos tarnyba) ginčą dėl vairuotojo profesinės kompetencijos pažymėjimo išdavimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 76/914/EEB

3 1976 m. gruodžio 16 d. Tarybos direktyvos 76/914/EEB dėl kai kurių kelių transporto priemonių vairuotojų minimalaus mokymo lygio (OL L 357, 1976, p. 36; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 1 t., p. 67) 1 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta:

„1. Kiekvienas atitinkamą nacionalinį vairuotojo pažymėjimą turintis asmuo, kuris yra užbaigęs profesinio mokymo kursą, į kurį įtraukti bent šios direktyvos priede išvardyti dalykai, pripažįstamas įsigijusiu Reglamento (EEB) Nr. 543/69 5 straipsnio 1 dalies b punkto antroje įtraukoje nurodytų transporto priemonių, skirtų vežti krovinius, arba pirmiau minėto straipsnio 2 dalies c punkte nurodytų transporto priemonių, skirtų vežti keleivius, minimalų vairuotojų mokymo lygį.

<...>

3. Valstybė narė gali reikalauti iš nacionalinius ir tarptautinius vežimus vykdančių vairuotojų, važinėjančių toje valstybėje narėje įregistruotomis transporto priemonėmis, išklausyti kur kas išsamesnį, palyginti su numatytu priede, mokymo kursą. Tai gali būti valstybėje narėje jau nustatytas mokymo kursas arba kursas, kurį valstybė narė nusprendžia įdiegti ateityje.“

4 Pagal Direktyvos 2003/59 15 straipsnio 2 dalį Direktyva 76/914 buvo panaikinta nuo 2009 m. rugsėjo 10 d.

Direktyva 2003/59

5 Direktyvos 2003/59 2, 4, 5, 7, 10, 11 ir 14 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(2) Atsižvelgiant į tai, kad Reglamento (EEB) Nr. 3820/85 nuostatos taikomos labai mažam procentiniam vairuotojų dydžiui ir kad privalomo vairuotojų mokymo dabar reikalauja tik keletas valstybių narių, didesnė Bendrijos teritorijoje šiuo metu transporto priemones vairuojančių vairuotojų dalis savo profesines pareigas atlieka turėdami tik vairuotojo pažymėjimą.

<...>

(4) Nustatant naujas Bendrijos taisykles siekiama užtikrinti, kad įvertinus jo arba jos kvalifikaciją, vairuotojas atitiktų privalomus reikalavimus, suteikiančius galimybę vairuoti transporto priemones ir užsiimti šia veikla.

(5) Pirmiausia įpareigojimu turėti pradinę kvalifikaciją ir kelti kvalifikaciją siekiama gerinti kelių eismo saugumą ir vairuotojo saugą, įskaitant veiksmų, kurių vairuotojas imasi stovint transporto priemonei, metu. Be to, moderniškas vairuotojo profesijos pobūdis turėtų skatinti jaunų žmonių susidomėjimą šia profesija ir padėtų samdyti naujus vairuotojus, jeigu jų trūktų.

<...>

(7) Siekiant, kad būtų galima nustatyti, ar vairuotojas (-a) laikosi savo įsipareigojimų, valstybės narės vairuotojui (-ai) turėtų išduoti profesinės kompetencijos pažymėjimą, toliau – PKP, patvirtinantį jo arba jos pradinę kvalifikaciją arba kvalifikacijos kėlimą.

<...>

(10) Minimalūs pradinei kvalifikacijai ir kvalifikacijos kėlimui taikomi reikalavimai – tai saugos taisyklės, kurių privaloma laikytis važiuojant ir stovint transporto priemonei. Plėtojant atsargųjį važiavimą – numatant pavojų, būnant nuolaidžiam kitiems kelių eismo dalyviams – kuris glaudžiai susijęs su racionaliu degalų naudojimu, būtų padaryta teigiama įtaka visuomenei ir pačiam kelių transporto sektoriui.

(11) Ši direktyva neturėtų turėti įtakos vairuotojo, kuris transporto priemonėms vairuoti būtiną vairuotojo pažymėjimą buvo įsigijęs anksčiau nei buvo nustatyta data įsigyti atitinkamą pradinę kvalifikaciją arba kvalifikacijos kėlimą patvirtinantį PKP, teisėms.

<...>

(14) Valstybės narės turėtų nustatyti, kad pirmas kvalifikacijos kėlimo etapas, po kurio turėtų būti išduodamas atitinkamas PKP, turi būti užbaigiamas per penkerius metus nuo pradinę kvalifikaciją patvirtinančio PKP išdavimo dienos arba nuo laiko, kuris tam tikriems vairuotojams buvo nustatytas pareikšti teisę į anksčiau įgytas teises, galiojimo pabaigos. Turėtų taip pat būti įmanoma tuos nustatytus periodus sutrumpinti arba pratęsti. Vairuotojas, po pirmo kvalifikacijos kėlimo, kvalifikaciją turėtų kelti kas penkerius metus.“

6 Direktyvos 2003/59 1 straipsnyje „Taikymo sritis“ nustatyta:

„Ši direktyva taikoma transporto priemonių vairavimui, kurį atlieka:

a) valstybių narių piliečiai ir

b) trečiųjų šalių piliečiai, kuriuos samdo arba naudoja valstybėje narėje įsisteigusi įmonė;

toliau – vairuotojai, kurie dalyvauja vežant kelių transportu Bendrijoje, viešai prieinamais keliais, naudodami:

— transporto priemones, kurioms vairuoti būtina turėti Direktyvoje 91/439/EEB apibrėžtą Cl, Cl + E, C ar C + E kategorijos vairuotojo pažymėjimą arba tokį vairuotojo pažymėjimą, kuris pripažįstamas lygiaverčiu,

— transporto priemones, kurioms vairuoti būtina turėti Direktyvoje 91/439/EEB apibrėžtą Dl, Dl + E, D ar D + E kategorijos vairuotojo pažymėjimą arba tokį vairuotojo pažymėjimą, kuris pripažįstamas lygiaverčiu.“

7 Direktyvos 2003/59 3 straipsnio 1 dalyje numatyta: „1 straipsnyje apibrėžtam transporto priemonių vairavimui taikomas privalomos pradinės kvalifikacijos ir privalomo kvalifikacijos kėlimo reikalavimas.“

8 Minėtos direktyvos 4 straipsnyje „Įgytos teisės“ skelbiama:

„Šiems vairuotojams netaikomas reikalavimas įsigyti pradinę kvalifikaciją:

a) ne vėliau nei po dviejų metų nuo šios direktyvos perkėlimo į nacionalinės teisės aktus galutinės datos išduotą Dl, Dl + E, D ar D + E kategorijos pažymėjimą arba lygiaverčiu pripažintą pažymėjimą turintiems vairuotojams;

b) ne vėliau nei po trijų metų šios direktyvos perkėlimo į nacionalinės teisės aktus galutinės datos išduotą Cl, Cl + E, C ar C + E kategorijos pažymėjimą arba lygiaverčiu pripažintą pažymėjimą turintiems vairuotojams.“

9 Tos pačios direktyvos 5 ir 6 straipsniai susiję su taisyklėmis, kurios taikomos vairuotojų pradinei kvalifikacijai ir ją patvirtinančiam PKP.

10 Direktyvos 2003/59 7 ir 8 straipsniai susiję su taisyklėmis, kurios taikomos vairuotojų kvalifikacijos kėlimui ir kvalifikacijos kėlimą patvirtinančiam PKP.

11 Minėtos direktyvos 8 straipsnio „Kvalifikacijos kėlimą patvirtinantis PKP“ 1–4 dalyse numatyta:

„1. Vairuotojui išklausius 7 straipsnyje nurodytą kvalifikacijos kėlimo kursą, valstybės narės kompetentingos institucijos arba patvirtintas mokymo centras išduoda jam ar jai PKP, patvirtinantį, kad vairuotojas arba vairuotoja išklausė kvalifikacijos kėlimo kursą.

2. Šie vairuotojai turi išklausyti pirmą kvalifikacijos kėlimo kursą:

a) 6 straipsnyje nurodyto PKP turėtojai – per penkerius metus nuo to PKP išdavimo;

b) 4 straipsnyje nurodyti vairuotojai – per penkerius metus nuo 14 straipsnio 2 dalyje nurodytų atitinkamų datų, atsižvelgiant į valstybių narių nustatomą tvarkaraštį.

Valstybės narės šio straipsnio a ir b punktuose nurodomus laikotarpius gali sutrumpinti arba pratęsti, *inter alia*, kad jie sutaptų su vairuotojo pažymėjimo galiojimo pabaigos data, arba siekiant, jog būtų užtikrinamas laipsniškas kvalifikacijos kėlimo įdiegimas. Tačiau negalima nustatyti trumpesnio nei trys arba ilgesnio nei septyneri metai laikotarpio.

3. Vairuotojas, išklausęs šio straipsnio 2 dalyje nurodytą pirmą kvalifikacijos kėlimo kursą, iki kvalifikacijos kėlimą patvirtinančio PKP galiojimo pabaigos kvalifikacijos kėlimo kursą išklauso kas penkerius metus.

4. 6 straipsnyje nurodyto PKP arba šio straipsnio 1 dalyje nurodyto PKP turėtojai ir 4 straipsnyje nurodyti vairuotojai, kurie nustojo verstis savo profesija ir kurie neatitinka šio straipsnio 1, 2 ir 3 dalių reikalavimų, prieš pradėdami vėl verstis savo profesija privalo išklausyti kvalifikacijos kėlimo kursą.“

12 Tos pačios direktyvos 14 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie, įsigalioję iki 2006 m. rugsėjo 10 d., įgyvendina šią direktyvą. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.

<...>

2. Valstybės narės šias priemones taiko:

— nuo 2008 m. rugsėjo 10 d., jei tai yra pradinė kvalifikacija, reikalinga vairuoti vairuotojo pažymėjime nurodytų D1, D1 + E, D ir D + E kategorijų transporto priemones,

— nuo 2009 m. rugsėjo 10 d., jei tai yra pradinė kvalifikacija, reikalinga vairuoti vairuotojo pažymėjime nurodytų C1, C1 + E, D ir C + E kategorijų transporto priemones.

<...>“

13 Direktyvos 2003/59 I priedo „Minimalūs kvalifikacijos ir mokymo reikalavimai“ 1 skirsnio „Dalykų sąrašas“ pirmoje pastraipoje išdėstyta: „Žinios, į kurias valstybės narės turi atsižvelgti nustatydamos pradinę kvalifikaciją ir kvalifikacijos kėlimą, turi apimti bent šiame sąraše išvardytus dalykus. Apmokomi vairuotojai turi įgyti tokio lygio žinių ir praktinių įgūdžių, kurie būtini saugiai vairuoti pažymėjime nurodytos atitinkamos kategorijos transporto priemones.“

14 Šio priedo 4 skirsnyje „3 straipsnio 1 dalies b punkte numatomas privalomas kvalifikacijos kėlimas“ numatyta, kad privalomų kvalifikacijos kėlimo kursų trukmė turi būti 35 valandos kiekvienus penkerius metus, kiekvieno mokymo trukmė yra bent septynios valandos.

Čekijos teisė

15 2000 m. birželio 30 d. *Zákon č. 247/2000 Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a změně některých zákonů* (Įstatymas Nr. 247/2000 dėl profesinės motorinių transporto priemonių vairuotojo kvalifikacijos įgijimo ir kėlimo ir kai kurių įstatymų pakeitimo, toliau – ZZOZ), kuris įsigaliojo 2001 m. sausio 1 d., nustatoma pareiga kelti transporto priemonių vairuotojo kvalifikaciją 16 valandų per metus ir vėliau išlaikyti atitinkamą egzaminą.

16 Šio įstatymo 52c straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta bendroji profesinę vairuotojo kompetenciją patvirtinančio pažymėjimo išdavimo procedūra, taikoma pateikus įrodymą apie profesinės vairuotojų kompetencijos egzamino išlaikymą per šešių mėnesių laikotarpį iki prašymo padavimo.

17 Siekiant į nacionalinę teisę perkelti Direktyvą 2003/59, Įstatymu Nr. 374/2007 Sb. buvo iš dalies pakeistas ZZOZ.

18 Įstatymo Nr. 374/2007 Sb. II straipsnyje nustatyta:

„1. Vairuotojai, kurie šio įstatymo įsigaliojimo dieną turi galiojantį vairuotojo [PKP], privalo per šešis mėnesius nuo šio įstatymo įsigaliojimo, tačiau iki vairuotojo [PKP] galiojimo pabaigos paduoti išplėstinės kompetencijos savivaldybės tarnybai prašymą išduoti vairuotojo profesinės kompetencijos pažymėjimą. Išplėstinės kompetencijos savivaldybės tarnyba remdamasi šiuo prašymu pagal [ZZOZ] (šio įstatymo įsigaliojimo dieną galiojanti redakcija) išduoda vairuotojo profesinės kompetencijos pažymėjimą.

2. Dabartinių [PKP] pažymėjimų galiojimas baigiasi praėjus 12 mėnesių [laikotarpiui] nuo šio įstatymo įsigaliojimo, bet ne vėliau nei jų galiojimo pasibaigimo dieną.

3. Vairuotojams, kurie iki šio įstatymo įsigaliojimo išlaikė egzaminus pagal galiojančius teisės aktus ir kuriems iki šio įstatymo įsigaliojimo išplėstinės kompetencijos savivaldybės tarnyba nėra išdavusi vairuotojo [PKP], išplėstinės kompetencijos savivaldybės tarnyba pagal [ZZOZ] (šio įstatymo įsigaliojimo dieną galiojanti redakcija) išduoda vairuotojo profesinės kompetencijos pažymėjimą.

4. Vairuotojams, kurie gaus C1 kategorijos vairuotojo pažymėjimą iki 2009 m. rugsėjo 10 d., išplėstos kompetencijos savivaldybės tarnyba, gavusi jų rašytinį prašymą pagal [ZZOZ] (šio įstatymo įsigaliojimo dieną galiojanti redakcija), išduoda vairuotojo profesinės kompetencijos pažymėjimą.

5. Vairuotojams, kurie D1, D1 + E, D ar D + E kategorijų ir subkategorijų vairuotojo pažymėjimą įgis laikotarpiu nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos iki 2008 m. rugsėjo 10 d., o C1 + E, C arba C + E kategorijų ir subkategorijų atveju – iki 2009 m. rugsėjo 10 d., išplėstos kompetencijos savivaldybės tarnyba, gavusi jų rašytinį prašymą, pagal [ZZOZ] (šio įstatymo įsigaliojimo dieną galiojanti redakcija) išduoda vairuotojo profesinės kompetencijos pažymėjimą. Ši nuostata taip pat taikoma vairuotojams, kurie yra gavę pirmame sakinyje nurodytų kategorijų ir subkategorijų vairuotojo pažymėjimus prieš šešis mėnesius iki šio įstatymo įsigaliojimo ir neturi galiojančio vairuotojo [PKP] iki šio įstatymo įsigaliojimo.

<...>

7. Vairuotojai, kuriems bus išduotas vairuotojo profesinės kompetencijos pažymėjimas pagal 1, 3, 4 ir 5 dalis, turi kelti kvalifikaciją pagal [ZZOZ] (šio įstatymo įsigaliojimo dieną galiojanti redakcija). Pareiga įgyti pradinę kvalifikaciją pagal šį įstatymą jiems netaikoma.“

19 ZZOZ su pakeitimais, padarytais 2011 m. rugpjūčio 1 d. Įstatymu Nr. 133/2011 Sb. – juo pirmiausia siekiama visiškai perkelti Direktyvą 2003/59, – 48 straipsnio 4 ir 5 dalyse nustatyta:

„4. Vairuotojas, kuris po to, kai nutraukė profesinę veiklą, grįžta į tą profesinę sritį, tačiau nėra baigęs mokymų pagal 48 straipsnyje numatytą tvarką, jei nori vėl vairuoti transporto priemonę, kurios vairuotojui taikoma pareiga kelti profesinę vairuotojo kvalifikaciją, turi baigti 35 valandų trukmės kvalifikacijos kėlimo mokymus <...>

5. 4 dalies nuostatos pagal analogiją taikomos ir vairuotojams, kurie iki šiol neturėjo profesinės vairuotojo kompetencijos pažymėjimo arba kitos Europos Sąjungos valstybės narės pagal Sąjungos teisės nuostatas išduoto profesinę kompetenciją patvirtinančio pažymėjimo <...>, tačiau kuriems C1, C1 + E, C ir C + E kategorijų ir subkategorijų vairuotojo pažymėjimai buvo išduoti iki 2009 m. rugsėjo 10 d., o D1, D1 + E, D ar D + E kategorijų ir subkategorijų vairuotojo pažymėjimai – iki 2008 m. rugsėjo 10 d.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

20 I. Muladi nuo 1984 m. yra C kategorijos vairuotojo pažymėjimo turėtojas, o nuo 1989 m. – D kategorijos vairuotojo pažymėjimo turėtojas.

21 Iki 2008 m. kovo 30 d. I. Muladi buvo sertifikuotas egzaminų instruktorius ir pagal ZZOZ turėjo teisę vesti mokymus ir egzaminuoti.

22 2010 m. kovo 14 d. I. Muladi *Magistrát města Ostravy* (Ostravos miesto savivaldybė) (Čekijos Respublika) pateikė prašymą išduoti vairuotojo profesinės kompetencijos pažymėjimą; jame nurodė, kad 2008 m. kovo 9 ir 28 d. jis, vadovaudamasis taikytinais teisės aktais, pats save egzaminavo ir išlaikė egzaminą A, C, D kategorijų vairuotojo pažymėjimams gauti, ir, be to, nurodė, kad dalyvavo 16 valandų trukmės mokymuose, kuriuos pats vedė.

23 2010 m. birželio 3 d. jo prašymas buvo atmestas motyvuojant tuo, kad jis nepateikė įrodymo apie profesinės vairuotojų kompetencijos egzamino išlaikymą per 6 mėnesių laikotarpį iki prašymo pateikimo, kaip tai numatyta iki Įstatymo Nr. 374/2007 Sb. galiojusiuose teisės aktuose.

24 I. Muladi apskundė tą sprendimą; 2010 m. rugpjūčio 13 d. apygardos tarnyba atmetė skundą.

25 2012 m. vasario 23 d. *Krajský soud v Ostravě* (Ostravos apygardos teismas, Čekijos Respublika) sprendimu 2010 m. rugpjūčio 13 d. apygardos tarnybos sprendimas buvo panaikintas. Paskui apygardos tarnyba panaikino 2010 m. birželio 3 d. Ostravo miesto savivaldybės sprendimą ir paragino ją priimti naują sprendimą, taip pat nurodė, jog ji turėjo išnagrinėti, ar buvo laikomasi sąlygų, susijusių su kitomis galimybėmis išduoti vairuotojo profesinę kompetenciją patvirtinantį pažymėjimą.

26 2012 m. rugsėjo 27 d. Ostravo miesto savivaldybė pakartotinai atmetė I. Muladi prašymą.

27 Šis sprendimas buvo patvirtintas 2013 m. sausio 15 d. apygardos tarnybos sprendimu, o dėl jo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui buvo paduotas skundas.

28 Šiomis aplinkybėmis tas teismas mano, kad PKP, kurio prašo I. Muladi, negali būti išduotas remiantis nė vienu iš trijų nacionalinėje teisėje numatytų teisinių pagrindų, būtent Įstatymo Nr. 374/2007 Sb. II straipsnio 3 dalimi, ZZOZ 52c straipsniu ir ZZOZ, iš dalies pakeisto Įstatymu Nr. 133/2011 Sb., 48 straipsnio 4 ir 5 dalimis.

29 Iš tiesų, dėl pirmojo teisinio pagrindo tas teismas mano, kad jis netaikytinas, nes net kursų dėstytojai, kaip antai I. Muladi, turi išlaikyti egzaminą, vadinasi, negali patys savęs egzaminuoti. Dėl antrojo teisinio pagrindo jis laikosi nuomonės, kad I. Muladi nepateikė įrodymo apie profesinės vairuotojų kompetencijos egzamino išlaikymą per šešių mėnesių laikotarpį iki prašymo padavimo. Galiausiai dėl trečiojo teisinio pagrindo jis mano, kad I. Muladi nepateikė įrodymo, jog jis dalyvavo 35 valandų trukmės mokymo kurse.

30 Vis dėlto, kiek tai susiję su šiuo pastaruoju teisiniu pagrindu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja dėl jo suderinamumo su Sąjungos teise. Šiuo klausimu jis mano, kad nors Direktyvoje 2003/59, kaip ir SESV 91 straipsnyje, nenustatytas leidimas valstybėms narėms priimti griežtesnius teisės aktus, ši teisė išplaukia iš šios direktyvos, kuria siekiama nustatyti privalomus minimalius reikalavimus vairuotojų pradinės kvalifikacijos ir periodinio mokymo srityje, tikslo. Šiuo klausimu jis nurodo, kad, prieš perkeliant Direktyvą 2003/59, norint vairuoti transporto priemones, kurioms taikoma direktyva, Čekijos Respublikoje nepakako turėti paprasto vairuotojo pažymėjimo; vairuotojai privalėjo šio sprendimo 15 punkte nurodyta tvarka kelti savo kvalifikaciją. Tačiau jis pažymi, kad tokie teisės aktai gali pažeisti vairuotojų teisėtus lūkesčius ir jų profesinę laisvę, įtvirtintą Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 15 straipsnyje, taip pat gali kliudyti laisvam asmenų ir paslaugų judėjimui Europos Sąjungoje.

31 Atsižvelgdamas į visa tai, kas išdėstyta, *Krajský soud v Ostravě* (Ostravos apygardos teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Direktyvos 2003/59 4 straipsnio nuostatomis draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos numatomos papildomos kai kurių kroviniams ar keleiviams vežti skirtų transporto priemonių vairuotojų atleidimo nuo pareigos įgyti pradinę kvalifikaciją sąlygos?“

Dėl prejudicinio klausimo

Dėl priimtinumo

32 Čekijos vyriausybė teigia, kad *Krajský soud v Ostravě* (Ostravos apygardos teismas) pateiktas klausimas nepriimtinas, nes prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nepatikslina, kokiomis konkrečiai Čekijos teisės nuostatomis pažeidžiama Direktyva 2003/59, ir tik fragmentiškai apibūdina faktus, tačiau konkrečiau neapibūdina nei teisinio pagrindo, kuriuo remdamasis jis turi nagrinėti bylą, nei faktinių aplinkybių, kurios šiuo klausimu yra esminės; be to, pateiktas klausimas akivaizdžiai neturi jokio ryšio su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo baigtimi, nes jis susijęs su pareiga įgyti pradinę

kvalifikaciją, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2003/59 5 ir 6 straipsnius, o pagrindinėje byloje nagrinėjamas ginčas yra susijęs su pareiga periodiškai mokytis, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 7 ir 8 straipsnius.

33 Šiuo klausimu primintina, kad, vykstant SESV 267 straipsnyje numatytam Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų bendradarbiavimui pagal SESV 267 straipsnį, tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečios bylos aplinkybes, turi įvertinti, ar reikia pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kad galėtų priimti savo sprendimą, ir kokia Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarba. Todėl, kai pateikti klausimai yra susiję su Sąjungos teisės išaiškinimu, Teisingumo Teismas iš esmės privalo priimti sprendimą. Atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo galima tik tuomet, kai akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos aplinkybėmis arba dalyku, kai problema hipotetinė arba kai Teisingumo Teismui nežinomos faktinės aplinkybės ar teisiniai pagrindai, kad jis galėtų naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (2016 m. kovo 17 d. Sprendimo *Aspiro*, C-40/15, EU:C:2016:172, 17 punktas ir jame nurodyta teismų praktika).

34 Šiuo atveju prašyme priimti prejudicinį sprendimą aiškiai parodomas būtinas ryšys tarp Direktyvos 2003/59 4 straipsnio ir ginčo, dėl kurio kreiptasi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą, baigties. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad jis abejoja, ar po Direktyvos 2003/59 perkėlimo priėmus Įstatymą Nr. 374/2007 Sb. Čekijos įstatymų leidėjas galėjo nustatyti papildomų sąlygų, kad išsaugotų vairuotojų jau įgytas teises, kurios numatytos šiame straipsnyje ir kuriomis pareiškėjas pagrindinėje byloje siekia pasinaudoti.

35 Be to, kaip tai matyti iš šio sprendimo 15–23 punktų, prašyme priimti prejudicinį sprendimą gana aiškiai aprašomos tiek pagrindinės bylos faktinės, tiek teisinės aplinkybės.

36 Taigi prejudicinis klausimas yra priimtinas.

Dėl esmės

37 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Direktyvos 2003/59 4 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jis draudžia tokį nacionalinės teisės aktą, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, pagal kurį asmenys, kurie atleidžiami nuo šiame straipsnyje nustatytos pareigos įgyti tam tikrų kelių transporto priemonių kroviniams ir keleiviams vežti vairuotojų pradinę kvalifikaciją, privalo pirma baigti privalomą 35 valandų trukmės pradinės kvalifikacijos kėlimo kursą, kad galėtų vykdyti minėtą su transporto priemonės vairavimu susijusią veiklą.

38 Šiuo klausimu pažymėtina, kad pagal Direktyvos 2003/59 8 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos b punktą, siejamą su jos 14 konstatuojamąja dalimi, vairuotojams, kurie atleidžiami nuo šios direktyvos 4 straipsnyje numatyto pradinio kvalifikacijos kėlimo kurso, tuo remiantis, einamuoju laikotarpiu leidžiama vykdyti su transporto priemonės vairavimu susijusią veiklą, kol jie išklausys pirmą kvalifikacijos kėlimo kursą. Šį laikotarpį apibrėžia valstybės narės pagal minėtos direktyvos 8 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą, tačiau jis negali būti nei trumpesnis kaip treji metai, nei ilgesnis kaip septyneri metai nuo šios direktyvos 14 straipsnio 2 dalies nustatytų datų, t. y. arba 2008 m. rugsėjo 10 d. – kalbant apie vairuotojus, turinčius D1, D1 + E, D ar D + E kategorijos vairuotojo pažymėjimus arba tokius vairuotojo pažymėjimus, kurie pripažįstami lygiaverčiais, arba 2009 m. rugsėjo 10 d. – kalbant apie vairuotojus, turinčius C1, C1 + E ar C, C + E kategorijos vairuotojo pažymėjimus arba tokius vairuotojo pažymėjimus, kurie pripažįstami lygiaverčiais.

39 Iš Direktyvos 2003/59 I priedo „Minimalūs kvalifikacijos ir mokymo reikalavimai“, siejamo su šios direktyvos 10 konstatuojamąja dalimi, matyti, kad ja siekiama minimaliai suderinti nacionalines nuostatas, susijusias su tam tikrų kelių transporto priemonių kroviniams ir keleiviams vežti vairuotojų pradine kvalifikacija ir kvalifikacijos kėlimu.

40 Taigi, iš valstybių narių neatimta teisė Direktyvos 2003/59 4 straipsnyje nurodytiems vairuotojams nustatyti papildomas sąlygas, kad jie galėtų vairuoti tam tikras kelių transporto priemones kroviniams ir keleiviams vežti.

41 Konkrečiau kalbant apie šios direktyvos 4 straipsnį, siejamą su jos 14 straipsnio 2 dalimi, pagal kurį, siekiant garantuoti įgytas teises, tam tikrų kategorijų vairuotojų pažymėjimų turėtojai pereinamuoju laikotarpiu atleidžiami nuo pareigos įgyti pradinę kvalifikaciją, laikytina, kad juo siekiama tik minimaliai suderinti nacionalinės teisės aktus.

42 Be to, būtų prieštaraujama Direktyvos 2003/59 sistemai, jei valstybės narės, galėdamos nustatyti papildomų reikalavimų dėl pareigos įgyti pradinę kvalifikaciją, negalėtų nustatytų papildomų sąlygų, susijusių su atleidimu nuo tos pačios pareigos.

43 Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką minimalus suderinimas nekliudo valstybėms narėms palikti galioti arba priimti griežtesnes taisykles, jei jos iš esmės nepakeičia atitinkamoje direktyvoje numatyto rezultato (šiuo klausimu žr. 2006 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *Lidl Italia*, C-315/05, EU:C:2006:736, 48 punktą) ir jei jos suderinamos su SESV (šiuo klausimu žr. 2009 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Scarpelli*, C-509/07, EU:C:2009:255, 24 punktą; 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Komisija / Belgija*, C-100/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:537, 70 punktą; 2012 m. kovo 1 d. Sprendimo *Akyüz*, C-467/10, EU:C:2012:112, 53 punktą ir 2013 m. balandžio 25 d. Sprendimo *Jyske Bank Gibraltar*, C-212/11, EU:C:2013:270, 60 punktą).

44 Šiuo paskutiniu klausimu tokios priemonės, nepaisant jų ribojamojo poveikio, gali būti pateisinamos, jei jos atitinka svarbias viešojo intereso priežastis, yra tinkamos siekiamo tikslo įgyvendinimui užtikrinti ir neviršija to, kas būtina jam pasiekti (šiuo klausimu žr. 2013 m. balandžio 25 d. Sprendimo *Jyske Bank Gibraltar*, C-212/11, EU:C:2013:270, 60 punktą).

45 Taigi reikia išnagrinėti, ar sąlyga, kurios reikalaujama pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamą teisės aktą ir pagal kurią vairuotojo PKP išdavimo tikslais, be Direktyvoje 2003/59 numatyto reikalavimo turėti iki 2008 m. rugsėjo 10 d. išduotą D1, D1 + E, D ir D + E kategorijų vairuotojo pažymėjimą arba tokį vairuotojo pažymėjimą, kuris pripažįstamas lygiaverčiu, arba iki 2009 m. rugsėjo 10 d. išduotą C1, C1 + E, C ir C + E kategorijų vairuotojo pažymėjimą arba tokį vairuotojo pažymėjimą, kuris pripažįstamas lygiaverčiu, įpareigojama pirma baigti 35 valandų trukmės kvalifikacijos kėlimo kursą, yra pateisinama.

46 Neginčijama, kad minėta sąlyga siekiama užtikrinti vairuotojų vairavimo kokybę ir sustiprinti eismo ir vairuotojų saugumą – šie tikslai nurodyti Direktyvos 2003/59 4 ir 5 konstatuojamosiose dalyse.

47 Be to, toks papildomas reikalavimas negali būti laikomas viršijančiu tai, kas būtina norint pasiekti šiuos tikslus.

48 Šiuo klausimu pirmiausia reikia pažymėti, kad šis reikalavimas taikomas tik asmenims, kurie neturėjo vairuotojo profesinės kompetencijos pažymėjimo arba tokio vairuotojo pažymėjimo, kuris pripažįstamas lygiaverčiu, taigi, kurie nesivertė arba nebesivertė vairuotojo profesija ir todėl jiems nebuvo taikoma ZZOZ numatyta pareiga kasmet kelti profesinę kvalifikaciją.

49 Toliau dėl šio reikalavimo dalyko pažymėtina, kad tokia nuostata, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, nustatomas reikalavimas, kuris panašus į nustatytąjį Direktyvos 2003/59 8 straipsnio 2 dalies b punkte, siejamame su šios direktyvos I priedo 4 skirsniu, pagal kurį vairuotojai, gavę savo PKP pagal

Direktyvos 2003/59 4 straipsnį, turi baigti pirmą 35 valandų trukmės kvalifikacijos kėlimo kursą iš principo per penkerius metus nuo 2008 m. rugsėjo 10 d., kalbant apie D1, D1 + E, D ir D + E kategorijų transporto priemonių vairuotojo pažymėjimų arba tokių vairuotojo pažymėjimų, kurie pripažįstami lygiaverčiais, turėtojus, ir nuo 2009 m. rugsėjo 10 d., kalbant apie C1, C1 + E arba C, C + E kategorijų transporto priemonių vairuotojo pažymėjimų arba tokių vairuotojo pažymėjimų, kurie pripažįstami lygiaverčiais, turėtojus.

50 Be to, negali būti laikoma, kad juo pažeidžiamos vairuotojų įgytos teisės, nes, pirma, pagal Direktyvos 76/914, kuri buvo panaikinta ir pakeista Direktyva 2003/59, 1 straipsnio 3 dalį valstybės narės gali reikalauti, kad vairuotojai baigtų kur kas išsamesnį, palyginti su numatytu pirmosios direktyvos priede, mokymo kursą, kad gautų PKP, ir, antra, kaip pažymi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, Čekijos teisėje – ZZOZ – iki Direktyvos 2003/59 perkėlimo Įstatymu Nr. 374/2007 Sb. buvo numatyta, kad turėti atitinkamą vairuotojo pažymėjimą nepakanka, norint vairuoti transporto priemones, kurioms taikoma nagrinėjama direktyva, ir kad, kaip matyti iš šio sprendimo 15 punkto, šių transporto priemonių vairuotojai privalėjo kasmet kelti savo kvalifikaciją lankydami mokymo kursus.

51 Galiausiai toks papildomas reikalavimas, kaip nustatytasis pagrindinėje byloje nagrinėjamu teisės aktu, nepažeidžia Chartijos 15 straipsnio. Iš tiesų, pagal Chartijos 52 straipsnio 2 dalį šiuo straipsniu gali būti nustatyti užtikrinamų teisių apribojimai, jei jie tikrai atitinka Sąjungos siekiamus bendrojo intereso tikslus ir siekiamo tikslo atžvilgiu nėra neproporcingas ir neleistinas kišimasis, sudarantis grėsmę pačiai garantuojamų teisių esmei (šiuo klausimu žr. 2005 m. birželio 30 d. Sprendimo *Alessandrini ir kt.* / *Komisija*, C-295/03 P, EU:C:2005:413, 86 punktą ir teismo jame nurodytą praktiką ir 2013 m. liepos 4 d. Sprendimo *Gardella*, C-233/12, EU:C:2013:449, 39 punktą). Taigi, kaip buvo konstatuota šio sprendimo 47 punkte, toks teisės aktas, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, atitinka šiuos reikalavimus.

52 Šiomis aplinkybėmis į pateiktą klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 2003/59 4 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jis nedraudžia tokio nacionalinės teisės akto, kaip nagrinėjamasis pagrindinėje byloje, pagal kurį asmenys, kurie atleidžiami nuo šiame straipsnyje nustatytos pareigos įgyti tam tikrų kelių transporto priemonių kroviniams ir keleiviams vežti vairuotojų pradinę kvalifikaciją, turi pirma baigti privalomą 35 valandų trukmės pradinės kvalifikacijos kėlimo kursą, kad galėtų vykdyti minėtą su transporto priemonės vairavimu susijusią veiklą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

53 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti tas teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (aštuntoji kolegija) nusprendžia:

2003 m. liepos 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/59/EB dėl tam tikrų kelių transporto priemonių kroviniams ir keleiviams vežti vairuotojų pradinės kvalifikacijos ir periodinio mokymo, iš dalies keičiančios Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 3820/85 ir Tarybos direktyvą 91/439/EEB bei panaikinančios Tarybos direktyvą 76/914/EEB, 4 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jis nedraudžia tokio nacionalinės teisės akto, kaip nagrinėjamasis pagrindinėje byloje, pagal kurį asmenys, kurie atleidžiami nuo šiame straipsnyje nustatytos pareigos įgyti tam tikrų kelių transporto priemonių kroviniams ir keleiviams vežti vairuotojų pradinę kvalifikaciją, turi pirma baigti privalomą 35 valandų trukmės pradinės kvalifikacijos kėlimo kursą, kad galėtų vykdyti minėtą su transporto priemonės vairavimu susijusią veiklą.

Parašai.